

УДК 351.82

С. В. Аніщенко,
аспірант, Національна академія державного управління при
Президентіві України, начальник відділу Департаменту
фінансово-економічних питань Міністерства вугільної
промисловості України

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ВУГІЛЬНУ ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ

Аналіз економічної ситуації та інвестиційної політики у вугільній промисловості дає змогу зробити висновок, що для подолання кризового стану в галузі й забезпечення її підйому необхідно, насамперед, поживати інвестиційний процес.

Analysis of the economic situation and investment policies in the coal industry makes it possible to overcome the crisis in the industry and to provide its recovery which is necessary to improve the investment process.

Ключові слова: інвестиційна програма, державна підтримка, державні гарантії, державно-приватне партнерство, експертно-інвестиційна рада Міністерства вугільної промисловості України, єдиний галузевий реєстр інвестиційних проєктів, інвестиційний договір, інвестиційна діяльність, інвестиційний проєкт, інвестор (приватний партнер).

ВСТУП

Діючи в Україні інвестиційна політика, на жаль, не створює поки що достатньої ринково-інфраструктурної мережі підтримки якнайшвидшої перебудови вугільної промисловості на шляху до її ринкової орієнтації. Виходячи з цієї реальності, виявлено головну закономірність: без вмілого поєднання різних джерел інвестування неможливо успішно розвивати промисловий комплекс і створювати принципово нове ринково-конкурентне середовище функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання. Для забезпечення у майбутньому надійного життєвого циклу вугільної галузі вкрай необхідна ефективна інвестиційна політика.

Вугільна промисловість завжди відносилася до найважливіших базових галузей України, оскільки забезпечувала розвиток електроенергетики, металургійного виробництва, вугільного машинобудування тощо. Крім того, вугільна промисловість України відноситься до стратегічних галузей господарювання, оскільки є основою енергетичної незалежності держави.

Відповідно до перспективного плану видобутку і споживання основних видів паливно-енергетичних ресурсів в Україні, складеного згідно з планом ЄС, у вітчизняному паливно-

енергетичному балансі протягом 2000—2030 років, при зменшенні споживання газу, відбудеться збільшення використання вугілля та нафти. Разом з тим, за прогнозними даними, відповідно до Енергетичної стратегії України до 2030 року вугільна галузь може забезпечувати видобуток вугілля до 94 % від загальних потреб країни, на відміну від нафтової промисловості, власне забезпечення якої на Україні становить лише 20,5%.

У контексті глобальних перетворень у світі, сьогодні перед Україною постає нагальне завдання пошуку власної життєдайної стратегії розвитку.

Зволікання з вирішенням цього завдання — реальна загроза незворотних деградаційних процесів в українському суспільстві та довіклі. Важливо забезпечити високу якість життя нинішнього й майбутніх поколінь українського народу на основі збалансованого розв'язання проблем соціально-економічного розвитку, збереження навколишнього середовища та раціонального використання й відтворення природних ресурсів. Через значну залежність України від імпорту нафти, природного газу та ядерного палива, єдиною надійною ресурсною базою енергетики є вітчизняна вугільна промисловість. Саме вона як по-

стачальник власного виду енергоносіїв гарантує енергетичну безпеку держави. На сьогодні вугілля вважається основним видом палива, промислові запаси якого здатні повністю забезпечити потреби паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) України. Основною причиною кризового стану та зниження обсягів видобутку вугілля є відставання структурних змін у вугільній галузі від потреб сьогодення.

Від того, якими будуть результати реформи вугільної галузі, залежить майбутнє не лише паливно-енергетичного сектора економіки України, але й соціально-економічного розвитку держави в цілому. У зв'язку з цим особливою актуальністю набуває стратегія державної політики залучення інвестицій у вугільну промисловість України.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті — розглянути проблемні питання та визначити механізми державного регулювання щодо залучення інвестицій у галузь.

РЕЗУЛЬТАТИ

За роки незалежності шахтні потужності знизились майже удвічі, що стало основною причиною падіння видобутку з 135,0 млн тонн до 75,0 млн тонн вугілля за рік.

Така тенденція зниження обсягу видобутку вугілля пов'язана із складністю розгину і розробки вугільних пластів на тій глибині, на якій зараз ведеться видобуток вугілля в Україні. Саме гірничо-геологічні показники найбільше серед інших впливають на інтегральну оцінку, але необхідно враховувати і технічне забезпечення вугільної галузі, яке вже вичерпало свій експлуатаційний ресурс, унаслідок чого спричинило зниження продуктивності праці. Без сумніву, гірничо-геологічні чинники і значне зношення основних фондів значно впливають на виробничі процеси і, як наслідок, на формування фінансових результатів господарської діяльності вуглевидобувних підприємств. Відсутність позитивної динаміки, оновлення основних фондів підприємств вуглевидобувної галузі ставить під питання її подальше існування.

Факт скорочення обсягів видобутку вугілля, навіть при збільшенні фінансування підприємств вугільної галузі, свідчить про те, що шукати основну проблему необхідно не у відсутності технічного переоснащення галузі, а в раціональності використання дотаційних засобів, що виділяються державою, у тому числі і на технічне переоснащення галузі (табл. 1).

У той же час, аналізуючи фінансування вугільної галузі, у 2009 році, із загальної суми передбаченого фінансування 4,6 млрд грн. було спрямовано на реалізацію положень Закону України "Про підвищення престижності шахтарської праці", тобто на виплату пенсій і збільшення оплати праці шахтарів, а також на компенсацію бюджетам через зменшення опо-

даткування вугільних підприємств. На розвиток вугільної галузі у 2010 році заплановано лише 6,2 млрд грн., більша частина яких також спрямовується на виплату заробітної плати.

Оскільки заробітна плата працівників вугільної промисловості зростає, виходячи з підвищення мінімальної заробітної плати, то в галузі спостерігається тенденція зростання заробітної плати при значному падінні обсягів видобутку і продуктивності праці. Хоча, відповідно до загальноприйнятого критерію прогресу, продуктивність праці повинна випереджати зростання заробітної плати. Підвищення трудомісткості галузі значно збільшує долю заробітної плати в собівартості 1 тонни готової продукції, яка і так на порядок перевищує її ринкову вартість. На сьогодні собівартість 1 тонни товарної вугільної продукції державних вугледобувних підприємств складає 871,0 грн., що перевищує ціну 1 тонни готової товарної вугільної продукції на 322,7 грн.

На даний час в умовах наслідків світової економічної кризи заробітна плата виплачується лише за рахунок бюджетних коштів, які повинні спрямовуватися перш за все на технічне переоснащення галузі.

Недостатня державна підтримка капітального шахтного будівництва не дозволила своєчасно поновити та модернізувати шахтний фонд, тому сучасна структура шахтного фонду України є однією з найгірших серед вугледобувних країн. Тільки 70 шахт мають потужність понад 600,0 тис. тонн вугілля на рік, а 88 шахт — до 200,0 тис. тонн. Лише 27 шахт є сучасними підприємствами і мають вік менше за 30 років. Протягом останніх 20 років в Україні реконструкція здійснена лише на 9 шахтах.

На сьогодні успішне функціонування будь-якого підприємства, в першу чергу, залежить від якості управління фінансовими потоками. Забезпечити відповідний менеджмент на підприємствах вугільної галузі неможливо. Це залежить як від професіоналізму кадрового і керівного складу, так і від принципів організації господарської діяльності на державних підприємствах. Через державний протекціонізм, нецільові дотації і нехтування ринкових принципів, що залишилися від соціалістичної централізованої планово-розподільчої системи господарювання. Стимули для ефективної роботи і раціонального використання матеріальних і фінансових засобів на державних вугледобувних підприємствах втрачені. Неefективне управління доходами і витратами на вугільних підприємствах практично не формують амортизаційні відрахування і, як результат — відсутність джерела відтворення основних фондів.

Підвищення ефективності функціонування вугільної промисловості України, зокрема ЦРД (розглядаємо центральні регіони Донбасу, де розташовані державні вугледобувні підприємства) можливе за умови розвитку

Таблиця 1. Дані щодо видобутку вугілля за 2006—2009 роки

Роки	Загальний обсяг видобутого вугілля млн тонн	Об'єм фінансових ресурсів, млрд грн.
2006	80,3	4,3
2007	75,4	5,8
2008	77,8	7,5
2009	79,3	4,6
Планується 2010	75,0	6,2

техніко-технологічної бази. При цьому основними заходами повинні стати: комплектація шахт сучасним гірничошахтним обладнанням; розробка і реалізація програм із відтворення шахтобудівного комплексу; автоматизація технологічних процесів видобутку вугілля; розробка інноваційних моделей розвитку шахт; відродження галузевої науки; створення принципово нових нетрадиційних технологій видобутку вугілля і метану; підвищення безпеки праці, розв'язання екологічних і соціальних проблемних питань.

Сучасний стан відтворювальних процесів вугільних підприємств характеризується постійною тенденцією щодо збільшення рівня фізичного зносу основних фондів та відповідно зменшення рівня їх придатності (табл. 2).

Аналізуючи показники, слід зазначити, що рівень оновлення основних фондів галузі не має стійкої тенденції до зростання, оскільки періоди активізації відтворювальних процесів чергуються з періодами спаду.

Для стабільного функціонування вугледобувних підприємств, окрім поточних витрат, необхідні інвестиції у вигляді капітальних вкладень у просте і розширене відтворення основно-го капіталу.

Варто відмітити, що джерелами інвестування вугільної промисловості в основному є кошти державного бюджету та власні кошти підприємств. При цьому питома вага першого джерела протягом 2003—2008 років скоротилася з 50,2% до 26,4%, а другого — зросла з 48,5% до 73,5%. Це пов'язано з поділом вугільної промисловості на державний і приватний сектор, при цьому останній демонструє достатньо упевнену і бездотаційну роботу, на відміну від державного сектора. Так, приватний сектор видобуває близько 46% товарної вугільної продукції, зокрема — більше 70% коксівного вугілля. Не в останню чергу це пов'язано з процесами інвестування

галузі, оскільки обсяги інвестицій у приватний сектор вуглевидобутку за всі роки незалежності України перевищили 2,0 млрд грн.

Тому, на сьогодні необхідно визначити першочогові проблеми вугільної галузі та перспективи подальшого розвитку процесів господарювання на вугільних підприємствах.

Майбутнє вугільної промисловості України значною мірою залежить від попиту на вугілля. Але на сьогоднішній день, із наявних виробничих потужностей, які дають можливість видобувати 120,0 млн тонн вугілля на рік, використовується лише 56,2%.

Протягом останнього часу нові власники вугледобувних підприємств та інвестори значно покращили справу з комплексною механізацією гірничих робіт, підвищивши в цілому по галузі рівень видобутку вугілля комплексно механізованим способом до 94%. Але стаціонарне гірничошахтне обладнання шахт знаходиться у жалювому стані. Це шахтні стволи, підйомні установки, вентилятори головного провітрювання, насосні та компресорні установки, високоевельтні розподільчі та трансформаторні станції та ін.

Непоодинокі випадки, коли шахтам бракує 2,0—3,0 млн грн. на нову технологію видобутку, хоча вони одержують устаткування вартістю 50,0—70,0 млн грн.

Для належної роботи галузі на сьогодні і в майбутньому необхідним є використання прискореного інноваційного розвитку при достатньому інвестиційному забезпеченні галузі та ефективній політиці щодо розподілу наявних інвестиційних ресурсів.

Одна із головних проблем неможливості економічних перетворень — це відсутність необхідного законодавчого регулювання в галузі, відсутність гарантій з боку держави та чітких правил державно-приватного партнерства, небажання індивідуальних інвесторів повною мірою компенсувати

Таблиця 2. Динаміка відтворювальних процесів щодо основних фондів підприємств вугільної промисловості

Показник	Аналізований період, рік					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Коефіцієнт зносу	0,66	0,64	0,62	0,60	0,56	0,57
Коефіцієнт придатності	0,34	0,36	0,38	0,40	0,44	0,43
Коефіцієнт оновлення	0,05	0,07	0,11	0,07	0,08	0,09
Коефіцієнт вибуття	0,03	0,04	0,05	0,03	0,04	0,03

нестачу капіталовкладень для подолання спаду виробництва вугілля.

Аналіз динаміки основних показників господарської діяльності підприємств вугільної галузі України впродовж останніх років свідчить про посилення кризи у цьому секторі. Погіршення якісних показників, зменшення кількості шахт, що діють, обсягів видобутку вугілля, продуктивності праці та рівня безпеки загрожує енергетичній і економічній безпеці нашої держави. І без того складну ситуацію, що склалася у вугільній галузі, погіршує світова економічна криза. Це спричинило зменшення вжитку вугілля, що коксувалося.

Так, за інформацією УНПА "УКРКОКС", потреба в коксівних вугільних концентратах у 2009 році складала 22,6 млн тонн. Обсяг виробництва вугільної продукції для потреб коксування в Україні у 2009 році склав 17,1 млн тонн, а технологічно визначена необхідність в імпортному коксівному вугіллі становила 5,5 млн тонн. Обсяги імпортного вугілля у 2009 році склали приблизно 6,8 млн тонн., тобто на 1,3 млн тонн більше, ніж необхідно.

На фоні зростання обсягів імпорту вугілля до України відмова підприємств гірничо-металургійних підприємств ГМК від закупівлі вітчизняного вугілля та деяких генеруючих компаній від вітчизняного енергетичного вугілля має негативні наслідки. У той час коли вітчизняні вуглевидобувні підприємства у 2008—2009 роках змушені були зупинитися в умовах світової фінансової кризи, українські коксохімічні підприємства фактично підтримали іноземного виробника коксівного вугілля та підвищили конкурентоспроможність економік іноземних держав, що негативно вплинуло на економічний стан вугільних підприємств.

Використання власних енергетичних ресурсів для забезпечення енергетичної незалежності є стратегічним завданням кожної держави. Для України основним таким ресурсом є вугілля, яке є основою двох технологічних ланцюжків: вугілля — кокс — метал та вугілля — теплові електростанції — електроенергія.

Тому економічно ефективне функціонування та розвиток вугледобувної промисловості можна забезпечити лише на засадах раціонального і збалансованого поєднання ринкових механізмів та державного управління інвестиційним процесом у вугільній галузі.

Ефективність структурних перетворень багато в чому визначається тим, які матеріальні ресурси одержать у своє розпорядження вугільна промисловість. У цьому велику роль відіграє держава, яка за допомогою методів економічного регулювання може цілеспрямовано впливати не тільки на формування внутрішніх та приплив зовнішніх інвестицій, а й створювати умови для їх спрямування в галузь.

Можливість розвитку вугільної промисловості — в значному потенціалі збільшення обсягів видобутку вугілля і підвищення ефективності її функціонування. Для цього Мінвуглепром розроблено комплекс заходів, які включають, перш за все, удосконалення нормативно-правового поля, удосконалення системи управління галуззю, розбудову внутрішнього ринку вугілля, оптимізацію ціноутворення, реформування відносин власності та залучення недержавних інвестицій, розвиток шахтного фонду, технічної бази виробництва, відновлення людського потенціалу.

З метою державного регулювання інвестицій у вугільну галузь, Міністерство вугільної промисловості України як центральний орган виконавчої влади визначило нові механізми державно-приватного партнерства і буде здійснювати моніторинг з наступних питань, а саме:

- 1) розглядати всі галузеві інвестиційні проекти, у тому числі й ті, які потребують державної підтримки та бюджетного фінансування;
- 2) надавати консультації та інформацію, необхідну для підготовки та подання до Мінвуглепрому інвестиційного проекту;
- 3) аналізувати ефективність здійснення державно-приватного партнерства щодо окремих інвестиційних проектів;
- 4) виявляти недоліки у роботі державних партнерів та приватних інвесторів за проектами, що реалізуються, та надавати пропозиції стосовно їх усунення;
- 5) здійснювати контроль за виконанням умов інвестиційних договорів;
- 6) ініціювати розірвання інвестиційних договорів, умови яких порушуються.

На сьогодні Міністерство вугільної промисловості України опрацьовує необхідну нормативну базу щодо впровадження інвестиційної політики у галузь, розробляє порядок затвердження інвестиційних проектів, методу складання інвестиційних проектів для ведення реєстру інвестиційних об'єктів у вугільній галузі, з визначенням орієнтовних обсягів інвестицій та інше.

Пріоритетність реалізації інвестиційних проектів також визначить Міністерство вугільної промисловості України, виходячи із завдань, поставлених перед галуззю, щодо забезпечення національної економіки вугіллям.

Крім того, Міністерство буде здійснювати розподіл доходів (готової товарної вугільної продукції) між державним вугледобувним підприємством та інвестором від реалізації інвестиційного проекту; розподіляти відповідальність між державним вугледобувним підприємством та інвестором щодо соціальних наслідків від реалізації інвестиційного проекту, здійснювати грошову оцінку запасів вугілля, що будуть залучені до реалізації інвестиційного проекту та

включатимуться до активів підприємства.

Найголовнішим є те, що Мінвуглепром бере на себе відповідальність: — забезпечити гарантії прав інвестора;

— створити умови для інвестиційної діяльності;

— додержати права і законні інтереси її суб'єктів протягом усього строку дії укладених договорів.

У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі. Розглянемо декілька варіантів взаємовідносин між державним вугледобувним підприємством та інвестором.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 26 травня 2010 року № 360 "Про затвердження Порядку використання у 2010 році коштів Стабілізаційного фонду для часткового покриття витрат, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції" до складу прогнозованого обсягу та вартості продукції вугледобувних підприємств, а також витрат, що включаються до її собівартості, не входять прогнозовані обсяги, вартість та витрати, що включаються до собівартості продукції очисних вибоїв, наданих іншим суб'єктам господарювання відповідно до договорів оренди, комісії, доручення, про спільну діяльність чи інших договорів, що регулюють зазначені відносини шахти, яка належить до складу вугледобувного підприємства як відокремлений підрозділ або яка є суб'єктом господарювання. Обчислення прибутку інвестора передбачається здійснювати заздалегідь згідно із встановленими нормативами, як частки ціни видобутого вугілля, на відміну від прийнятої раніше практики визначення нормативу шляхом штучного розподілу між сторонами загальношахтних витрат, виходячи з рентабельності реальних витрат сторін. Норматив пропонується коригувати на якість вугілля і, як правило, диференціювати залежно від обсягів видобутку, тим самим підсилюючи стимули для інвестора і водночас практично виключаючи ризики отримання збитків для шахти.

За другим варіантом, інвестор, який розробляє наданий йому відокремлений гірничий відвід, використовує промислову інфраструктуру (гірничі виробки, комплекс поверхні тощо) за встановлену плату. Фінансові результати співпраці визначаються: по шахті — як різниця між вартістю оплачених інвестором послуг і витратами на їх надання; по інвестору — як різниця між вартістю видобутого ним вугілля, що йому належить, та витратами на підготовчі роботи й видобування вугілля, включаючи оплату послуг шахти.

На практиці загальноприйнятим є підхід до визначення вартості послуг шахти як частини її фактичних загальношахтних витрат. Застосування такого підходу вимагає щомісячних трудовітких операцій із вибірки та аналізу вихідних даних, які необхідно контролювати, оскільки це може призвести до непорозуміння і конфліктів; до того ж вартість послуг може змінюватися незалежно від показників роботи інвестора, що ускладнює планування й організацію його діяльності. Суттєвим недоліком такого підходу є те, що вартість послуг враховує постійні загальношахтні витрати у повному обсязі та зменшення їх формально не припускається, а це значно звужує коло шахт, привабливих для недержавного інвестування.

Що стосується постійних витрат, то вони прямо не пов'язані з діяльністю інвестора і шахта їх несла би сама, якби не співпрацювала з інвестором. Відшкодування інвестором будь-якої частки цих витрат, по суті, є додатковим безкоштовним доходом шахти. З іншого боку, інвестор, користуючись промисловою інфраструктурою діючої шахти, заощаджує значні кошти, необхідні для будівництва і утримання власної шахти, тому логічно вимагати від нього відшкодування певної частини постійних витрат діючої шахти. Конкретний норматив оплати інвестором постійних витрат шахти встановлюється за домовленістю сторін із урахуванням передусім рентабельності шахти (чим вона нижча, тим меншим має бути норматив).

Розрахована за нормативами сума оплати послуг шахти коригується на час простоїв інвестора з урахуванням їх причин, а також у разі перевищення граничних величин збільшення обсягів виробництва та зростання цін на вугілля.

Можливий і третій варіант організації розробки інвестором та шахтою відокремленого гірничого відводу, наданого інвестору, на умовах спільної діяльності, як і при попередній формі співпраці. Інвестор виконує основні роботи в межах відокремленого гірничого відводу, а шахта надає виробничо-технічні послуги з розробки відводу. Але, на відміну від попередньої форми, видобуте вугілля, вироблене з нього продукція та отриманий від її продажу дохід належать одноосібно інвестору, а становлять спільну часткову власність сторін. Витрати сторін, у тому числі нормативна вартість послуг шахти, що визначається так само, як і при попередній формі співпраці, але без прибутку, покриваються за рахунок спільного доходу, а спільний прибуток розподіляється між сторонами пропорційно їх вкладам у спільну діяльність.

Зважаючи на неможливість виділення майна шахти, що використовується у спільній діяльності, визнано доцільним вклади учасників на майно, яке не знаходиться у їх власності, робити орієнтовне співвідношення вкла-

дів інвестора та шахти: 60—80 % / 20—40 %.

Участь інвестора та шахти у спільній діяльності регламентується відповідним договором, а також додатковими угодами (про надання шахтою поточних послуг, виконання сторонами інших робіт), що укладаються на основі узгодженої програми спільної діяльності.

Відповідно до нових правил ведення державно-приватного партнерства, інвестор має можливість вибору більш привабливого для себе варіанта ведення господарської діяльності.

Розвиток державно-приватного партнерства надасть можливість прискорити вирішення нагальних потреб галузі в умовах дефіциту власних фінансових ресурсів.

ВИСНОВКИ

Державні підприємства вугільної промисловості не є ринковими суб'єктами, хоча здійснюють свою господарську діяльність у ринковому середовищі. Для того, щоб підприємства галузі ефективно функціонували в умовах ринкової кон'юнктури, в першу чергу, необхідна зацікавленість безпосередньо керівників підприємства в кінцевих результатах господарської діяльності. Державна форма власності не дозволяє створити умови для виникнення такої зацікавленості. Для цього необхідні кардинальні зміни стосунків власності, створення умов для залучення ефективного власника і недержавних інвестицій, забезпечення на цій основі економічно виправданого потенціалу та послідовної реструктуризації.

Залучення інвестицій у вугільну промисловість України, підвищення результативності й ефективності державних механізмів управління цим процесом — це першочергова задача сьогодення.

Дослідження показало, що у вугільній промисловості з'явилася можливість призупинити спад виробництва. Сталість цього процесу мають частково забезпечити надходження внутрішніх і зовнішніх інвестицій.

Такі проблемні фактори, як низька ефективність управління галуззю на всіх рівнях, недосконала структура шахтного фонду і зношення основних фондів вуглевидобувних підприємств, складні умови проведення гірських виробок, низький рівень механізації гірських робіт; відсутність системного підходу до реалізації державної політики у вугільній галузі; фінансовий розрив між ціною тонни товарної продукції і її собівартістю, який збільшується на користь останньої; погіршення кон'юнктури ринку вугілля (з жовтня 2008 року) під впливом світової економічної кризи; постійне зростання цін на матеріали та устаткування, збільшення тарифів на електроенергію, постійне зростання заробітної плати, відповідно до підвищення рівня мінімальної заробітної плати — негативно впливають на вугільну галузь України.

В умовах ринку найбільш важливим фактором стабільної роботи вугільних підприємств є забезпечення надійного фінансування, тобто вклад інвестицій у вугільні шахти (державні капіталовкладення, власні кошти підприємств, заощадження населення, кредити банків, фінансовий лізинг тощо). Але на сьогодні фінансування здійснюється вкрай недостатньо і переважно за рахунок коштів державного бюджету. Для іноземних інвесторів вугільна промисловість України не є привабливою через значний інвестиційний ризик. Самі підприємства внаслідок спаду виробництва не в змозі заощадити кошти, яких було б достатньо не тільки для розвитку, але й для простої підтримки потужностей.

Тому з метою впровадження інвестиційної державної політики вугільної галузі необхідно вирішити першочергові питання, а саме:

- мобілізувати внутрішні резерви зростання обсягів виробництва, підвищити його ефективність;
- створити сприятливе економічне середовище для інвесторів;
- сформулювати нормативну базу для діяльності господаря-власника.

Література:

1. Закон України "Про підприємства в Україні" // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 24.
2. Закон України "Про власність" // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 20.
3. Закон України "Про господарські товариства" // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 49.
4. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 29.
5. Указ Президента України "Про інвестиційні фонди та інвестиційні. Іноземні інвестиції в економіку України: реальність, перспективи // Голос України. — 1994.
6. Бараннік В.О. Аналіз паливно-енергетичного балансу країни з точки зору енергетичної незалежності // Стратегічна панорама. — 2004. — № 3. — С. 15.
7. Основні засоби Донецької області у 2001—2007 рр.: стат. зб. / Голівне управління статистики в Донецькій області; [ред. А.П. Багмет]. — Донецьк: Гол. упр. стат. в Дон. обл., 2008. — 193 с.
8. Інформація про капітальні інвестиції, інвестиції в основний капітал підприємств вугільної промисловості Донецької області за 2002—2008 рр.: Лист Державного комітету статистики України Головного управління статистики у Донецькій області № 03/5-18/189 від 21.07.2009 р. Донецьк. — 12 с.
9. Підгайна О.О. Управління інвестиційним процесом з використанням інформаційних технологій // Статистика України. — 2003. — № 1. — С. 33—39.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2010 р.